Hoeveel aandacht wordt er besteed aan middelenmisbruik en verslaving in de opleiding van artsen in Vlaanderen en wat is het effect? Een interuniversitair ManaMa project.

Haio: SMETS Ward , KUL
Promotor: MATHEI Cathy , KUL
Praktijkopleider: Bennaesser Farid , DE COCK Anne-marie , VANDERSTAPPEN Ingeborg

Context: Problematisch gebruik van middelen is wereldwijd een veelvoorkomend probleem en gaat gepaard met een zeer belangrijke impact op de gezondheid van het individu en een hoge maatschappelijke kost. Toch krijgt middelenmisbruik in het algemeen weinig aandacht in het medisch curriculum. Als gevolg daarvan ' onder andere ' worden patiënten met een probleem van middelenmisbruik (tabak, alcohol, medicatie en illegale middelen) onvoldoende geïdentificeerd en inadequaat behandeld. Bovendien worden patiënten met een probleem van middelenmisbruik in de gezondheidszorg vaak geconfronteerd met negatieve percepties en attitudes van hulpverleners. Internationaal zijn er reeds initiatieven genomen om de opleiding inzake middelenmisbruik te verbeteren. In de visienota 'Naar een geïntegreerde en herstelgerichte zorg voor mensen met een verslavingsprobleem' van Minister Van Deurzen wordt gesteld dat de deskundigheid van zorgverleners ten aanzien van verslavingsproblematieken moet verhogen via opleiding.

Onderzoeksvraag: Het doel van dit project is een eerste stap zetten in dit proces. Concreet willen we het huidige opleidingsaanbod inzake middelenmisbruik aan de medische faculteiten in Vlaanderen inventariseren en willen we kijken hoe dit zich vertaalt in kennis, vaardigheden, attitudes en overtuigingen bij de studenten.

Methode: Aan de hand van een mapping matrix werd het curriculum geneeskunde van de 4 grote Vlaamse universiteiten (KULeuven, UAntwerpen, UGent en VUBrussel) op vlak van middelengebruik geïnventariseerd. Met deze matrix in het achterhoofd is er een enquête opgesteld die is verspreid tussen eerste- en laatstejaars geneeskundestudenten van de deze universiteiten. Deze enquête polst naar hun kennis, overtuigingen, vaardigheden en attitudes ten opzichte van middelengebruik.

Resultaten: De resultaten aan de 4 Vlaamse universiteiten zijn vergelijkbaar. Bepaalde onderwerpen over zelfzorg, volksgezondheid en behandeling worden helemaal niet gezien tijdens het curriculum. Topics die wel gezien zijn blijken onvoldoende gekend. Een van de oorzaken hiervan is dat alles wordt gezien in afzonderlijke vakken, maar dat er niet gestructureerd aandacht aan wordt gegeven. De studenten geven ook zelf aan dat ze te weinig onderwezen zijn en middelengebruik onvoldoende beheersen ondanks ze hoge verwachtingen hebben bij de aanvang van hun opleiding. Doordat er te weinig aandacht is in de opleiding beseffen de toekomstige artsen ook te weinig de gevolgen van zelfmedicatie. Hun overtuigingen en houding veranderen te weinig gedurende de opleiding.

Conclusie: In het curriculum geneeskunde aan de 4 Vlaamse universiteiten wordt te weinig aandacht besteed aan middelengebruik. Gezien het prevalent probleem van middelengebruik in de samenleving en de belangrijke rol van artsen in preventie en behandeling is het absoluut noodzakelijk dat het curriculum wordt aangepast en hier meer aandacht aan wordt besteed. Idealiter wordt hier een nieuw vak aan toegewijd.